

3. Desubstantivní adjektiva: N → A (NP → A)

A jsou sémantickými predikáty → predikují (=přisuzují) individuím určité vlastnosti; *starý člověk* je ČLOVĚK, *jemuž* je přisuzována vlastnost "BÝT STARÝ", *liná kočka* je KOČKA, *jíž* je přisuzována vlastnost "BÝT LÍNÝ" atd.

→ adj. na sebe váží minimálně jednu pozici, která označuje to, čemu je vlastnost přisuzována
starý <x>, *liný* <x>

3.1 Relační A

strukturní význam: "vztahující se k N"

nápojový "vztahující se k NÁPOJ", *nemocniční* "vztahující se k NEMOCNICE", *kamenný* "vztahující se ke KÁMEN", *mořský* "vztahující se k MOŘE", *kněžský* "vztahující se k KNĚZ", *králičí* "vztahující se ke KRÁLÍK", *krušnohorský* "vztahující se k KRUŠNÉ HORY"

gramatické vlastnosti: A, [-Grad]

gramatická změna: otevření valenční pozice A <x>

- relační A vyjadřují vztah mezi <x> a bázevým N, který je specifikován kontextem:

lipový <x> "vztahující se k LÍPA":

x = *květ* → *lipový květ*; x = *čaj* → *lipový čaj* ...

3.1.1 Látková A

uzavřená skupina A derivovaná specifickým sufixem *-e/ěný*

specifický typ vztahu k bázevým N, které označuje látku – "vyrobený, utvořený z N"

plstěný, kožený, skleněný, bavlněný

1. Co mají společné a v čem se naopak liší tato adjektiva?

kukuřičný, obilný, ropný – dřevěný, hliněný

2. Jaký je rozdíl mezi následujícími dvojicemi adjektiv?

gumové rukavice – gumové pečivo, skalní převis – skalní fanoušek, ocelová trubka – ocelové nervy, ženský časopis – ženské tvary

3.1.1 A derivovaná z PP

prostorová n. časová lokalizace vzhledem k N

mezi-fakult-ní, mezi-jazyk-ový; mezi-čtvrtlet-ní, mezi-váleč-ný

pod-hor-ský, pod-povrch-ový; před-máj-ový, před-cest-ovní

3.2 Podobnostní A

strukturní význam: "podobný N"

soudkovitý "podobný SOUDEK", *trubicovitý* "podobný TRUBICE", *kašovitý* "podobný KAŠE"

gramatické vlastnosti: A, [+Grad]

gramatická změna: otevření valenční pozice A <x>

doutníkovitý <x>: *doutníkovité tělo(=x)* "tělo podobající se doutníku"

různé druhy podobnosti:

a) podobnost podle vnějšího znaku: tvar (*tykvovitá řadra, hruškovitý obličej, štěrbinovité oči, soudkovitá sukně, bambulovitý nos*), struktura (*kašovitá směs, houbovitý materiál, voskovitá hmota, tvarohovitá tvář*)

b) podobnost podle vnitřního znaku: chování (*mezkovitá vytrvalost, hadovitý pohyb, dětinské nápady*)

3.3 Objektivě posesivní A

strukturní význam: “mající N”

kudrnatý “mající KUDRNA”, *flekatý* “mající FLEK”, *kamenitý* “mající KÁMEN”, *písčítý* “mající PÍSEK”,
rychlonožý “mající RYCHLÉ NOHY”, *krátkosrstý* “mající KRÁTKÁ SRST”

gramatické vlastnosti: A, [+Grad]

gramatická změna: otevření valenční pozice A <x>

kopcovitý <x>: *kopcovitá krajina*(=x) “krajina, jejímž znakem jsou kopce”

Od následujících jmen derivujte relační a/nebo podobnostní a/nebo objektivě posesivní A: <i>zub, kost, rtuť, učitel, reklama, téma, vejce, pes, les, vlas</i>
--